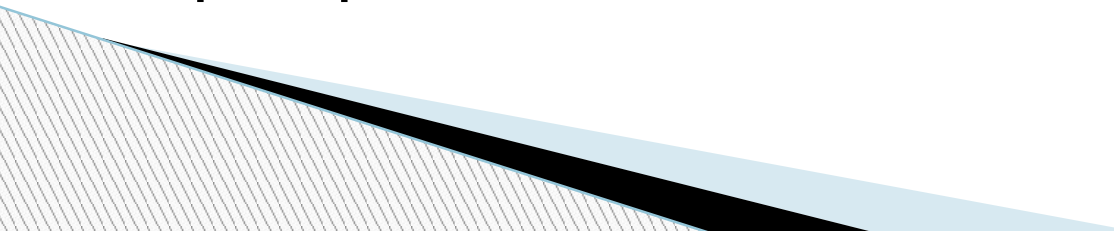

Česká kolaborace za druhé světové války

Tento materiál vznikl v rámci projektu „Moderní dějiny do škol“, který je financován z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR.

Kolaborace

- ▣ Z francouzského označení pro vládu ve Vichy
 - ▣ Použito až po 2. svět. válce
 - ▣ Jedná se o spolupráci jedinců a organizací s okupační silou, ke které mohou vést různé důvody
 - ▣ Její posuzování je často velmi obtížné, především pokud se nejedná o kolaboraci pro vlastní prospěch
-

Kolaborace

- ▣ **Soukromá** – pro vlastní osobní prospěch
- ▣ **Ideologická** – z víry ve stejnou ideologii, stejné názory s okupační silou
- ▣ **Vynucená konformita** – nátlakem vynucená kolaborace, především politických špiček, umělců nebo majitelů podniků především v rámci snahy zachovat pořádek na daném území

Český fašismus

- Nespojovat s nacismem!!!
- Stejně protižidovský, jako protiněmecký a protimaďarský
- Vývoj už od počátku první republiky
- První organizovaní fašisté – 1922 časopis **Hanácká republika**, redaktor Robert Mach z Holešovic u Hulína
- Ve 20. letech – Českoslovenští fašisté

Český fašismus

- ▣ Celkově ale poměrně úzká členská základna
- ▣ Vzor především ve fašistické Itálii
- ▣ Velká roztržitost a neshody uvnitř samotných fašistických organizací
- ▣ Nakonec se zformovaly dvě významné strany (hnutí)

Český fašismus

Národní obec fašistická - NOF

- ▣ V čele Radola Gajda – gen., hrdina legií
- ▣ Největší organizace, slučující frakce z celé země – velmi časté vnitřní rozbroje
- ▣ 1933 útok na **Židenická kasárna** – akce jedné z frakcí
- ▣ Po vyhlášení protektorátu pokus o převzetí moci, nakonec rozpuštěna

Český fašismus

Vlajka

- ▣ Vznik ve 30. letech, za druhé republiky se zradikalizovala a byla zakázána
- ▣ Za protektorátu otevřená kolaborace s režimem
- ▣ Z popudu E. Moravce v roce 1943 zakázána
- ▣ Nejznámější členové – Jan Rys (J. Rozsévač), kníže J. Thun-Hohenstein

Radola Gajda

Jan Rys-Rozsévač

Česká kolaborace

Oficiální kolaborantské organizace

- ▣ Úplné přijetí nacistické ideologie není nutné
- ▣ Podporována nacisty pro lepší kontrolu a správu (legalizace protektorátu)
- ▣ Patří sem především oficiální politické strany a protektorátní organizace
- ▣ **Národní souručenství (NS), Česká liga proti bolševismu (ČLpB), Veřejná osvětová služba (VOS)**

Česká kolaborace

Dobrovolné fašistické organizace

- ▣ Přijali za své nacistické učení a dobrovolně jej šířili a spolupracovali s okupanty
- ▣ Informační zdroje pro gestapo a ostatní bezpečnostní složky
- ▣ Také zastánci vytvoření čs. jednotek, bojujících v řadách Třetí Říše (neuskutečněno)
- ▣ **Česká pracovní fronta (ČPF), Árijská fronta (AF), redakce deníku České slovo**

Politická kolaborace

- Dvě výrazně dělitelná období – do konce léta 1941 a po něm (především po atentátu na Heydricha)
- Do příchodu Heydricha výrazná protiněmecká činnost – kolaborace na oko (např. gen Eliáš)
- Po příchodu Heydricha část pozatýkána a odsouzena, část překročila práh skutečné kolaborace
- Odstranění byly např. gen A. Eliáš, Jiří Havelka, L. Feirabend (emigroval) atd.

Politická kolaborace

- Třetí vláda v letech 1939-1945
- předseda vlády Jan Činčera
- předseda vlády Jan Krejčí
- české parlamenty v nacistickém protektorátu

Národní souručenství

- ▣ Vytvořeno E. Háchou jako protipól pokusu fašistů převzít moc v zemi
- ▣ Nakonec jediná strana v protektorátu, po roce 1941 zapracováni do vedení kolaboranti, v roce 1943 zrušeno a fungovalo dále pouze jako kulturní hnutí

Emil Hácha

- ▣ Jeho role rozporuplná
- ▣ Původně napojen na Londýn, připojil se k rezistenci české vlády, intervence ve prospěch studentů, zpravodajská činnost
- ▣ Nejvýraznější projevy kolaborace – po atentátu na Heydricha
- ▣ Od roku 1943 velmi nemocný, ztratil význam i v očích Němců, nahrazován předsedou vlády

Hospodářská kolaborace

- ▣ Továrny v protektorátu pracovaly často až příliš spolehlivě
- ▣ Největší a strategické firmy ale rychle poněmčeny (např. bratr H. Goringa ve Škodovce)
- ▣ Případ J. A. Bati – zproštěn viny po pádu komunismu

Programová kulturní kolaborace

- ▣ Nejvýraznější a nejkontroverznější
- ▣ Nejznámější případy – Vlasta Burian (bez viny), Lída Baarová (milénka J. Goebbelse), režisér Václav Bínovec
- ▣ Nejvýznamnější psaný případ byly noviny

České slovo

Sedmička

- ▣ Seskupení šéfredaktorů novin, aktivně spolupracujících s Říší – každý týden společné obědy
- ▣ Karel Lanžovský, Emanuel Vajtauer, Crha, Krychtálek ...
- ▣ Chlebičková aféra

K. Lanžovský

Chlebíčková aféra

- V roce 1941 se začala stupňovat činnost Sedmičky – obavy v řadách odboje z její další činnosti
- 18. září byli představitelé Sedmičky pozváni gen. Eliášem na recepci
- Zde novinářům předložil chlebíčky nakažené bakteriemi tyfu, tuberkulózy a botulotoxinu
- Všichni novináři byli nakaženi, zemřel ale jen Lanžovský
- Krátce na to přišel do Prahy R. Heydrich, který nechal gen. Eliáše zatknout a popravit

Emanuel Moravec

- ▣ Nejkrá
- ▣ Původn
- ▣ s Němc
- ▣ Obava z
- ▣ Od 194
- ▣ **Kurato**
- ▣ **a na M**
- ▣ Naplánc
- ▣ poprave

zastánce boje

erjugend

ách

erjugend

pina TIN –

Karel Čurda a Viliam Gerik

- ▣ Býv. Parašutistický oddíl, přestapem
- ▣ Oba spadli s letadla na území téměř
- ▣ bez kontaktu s nacisty
- ▣ Oba se podíleli na zavraždění vydrichových
- ▣ atentátníků
- ▣ Z Čurdy poté (Gerik se pokusil
- ▣ opět pracovat jako lékař, do Dachau)

František Teuner

- ▣ Lékař, původně člen Vlajky
- ▣ Od 1941 orientace na E. Moravce
- ▣ Spoluzaložil Kuratorium a stal se jeho ředitelem
- ▣ Vedle Moravce jeden z nejaktivnějších kolaborantů

Harry Jelínek

- Známý podvodník a překupník
- Za okupace spoluzaložil nakladatelství Evropské vydavatelství
- Vydával nacistickou a antisemitskou literaturu i časopis
- Ke konci války se vydával za člena gestapa
- Uprchl do Bavorska, v klidu dožil v Západním Německu

Důsledky kolaborace

- ▣ Z českých obyvatel aktivně kolaboroval s nacisty jen zlomek, nejvíce kolaborovali především českoslovenští Němci
- ▣ Řada osobností kolaborovala jen „na oko“, zatímco spolupracovala s odbojem
- ▣ Po válce byl pojem kolaborace zneužit k odstranění řady nevinných osob z veřejného života
- ▣ Na druhou stranu proces s protektorátní vládou se změnil téměř ve frašku

Použitá literatura

- ▣ JANEČKOVÁ, Eva: *Proces s protektorátní vládou.*
- ▣ PASÁK, Tomáš: *Pod ochranou říše.*
- ▣ PEJČOCH, Ivo a kol: *Okupace, kolaborace, retribuce.*
- ▣ UHLÍŘ, Jan Boris: *Ve stínu říšské orlice: Protektorát Čechy a Morava, odboj a kolaborace.*
- ▣ *Wikipedie.org* (obrázky)